

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

วิชาชีพใด ๆ ก็ตามสามารถพิจารณาประเมินค่าได้หลายวิธีการด้วยกัน ซึ่งข้อพิจารณาข้อหนึ่งคือ การตัดสินจากวรรณกรรมของวิชาชีพนั้น ๆ ว่ามีมาตรฐานเช่นใด วรรณกรรมนั้นสะท้อนให้เห็นกิจกรรมและการพัฒนา ซึ่งกระทำโดยบุคคลในสาขาวิชาชีพนั้นอย่างไร มีคุณค่าทางวรรณกรรมและมีความลึกซึ้งในเนื้อหาหรือไม่ (Edgar, 1978)

วิชาชีพการทหารก็เช่นเดียวกับวิชาชีพอื่น ๆ มีการผลิตวรรณกรรมในวิชาชีพ เพื่อเผยแพร่วิทยาการทหารในสาขาวิชาและเนื้อหาต่าง ๆ เสนอความก้าวหน้าในกิจการของทหารและผลงานวิจัยในวงการทหาร ให้แก่หน่วยงานและผู้เกี่ยวข้องในวงการทหาร นักวิชาการ และผู้สนใจทั่วไป วรรณกรรมที่ผลิตกระทำอยู่หลายรูปแบบ ทั้งในรูปแบบหนังสือ ตำรา รายงานผลการวิจัย จุลสาร วารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ แต่วารสารนับเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีการเผยแพร่ในกลุ่มผู้อ่านอย่างกว้างขวางที่สุด ทั้งในวงการทหารและในหมู่ประชาชนทั่วไป ทั้งนี้เพราะวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่ออกต่อเนื่อง มีกำหนดออกแน่นอนและสม่ำเสมอ ทำให้สามารถตีพิมพ์เรื่องราวต่าง ๆ ได้รวดเร็ว และเผยแพร่ความรู้ข่าวสารต่าง ๆ ได้ทันสมัยกว่าสิ่งพิมพ์อื่น ๆ (Davinson, 1978, Mount, 1991) นอกจากนั้นวารสารยังนำเสนอสารนิเทศหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นผลการค้นคว้า วิจัย ทฤษฎี แนวโน้ม ความคิดเห็น ข่าว ข้อมูลสถิติ ประกาศ จดหมายโต้ตอบ การโฆษณาผลิตภัณฑ์หรือบริการ รวมทั้งเทคโนโลยีใหม่ ๆ (Harvey, 1978) และสำหรับวารสารเฉพาะสาขาวิชายังสามารถเน้นให้เห็นเอกลักษณ์ของวิชาชีพนั้นได้เด่นชัดขึ้นด้วย (Tjoumas, 1991) ดังเช่น วารสารทางการทหารจะให้สารนิเทศที่เกี่ยวกับการพัฒนาทางด้านการทหารและการป้องกันประเทศได้อย่างละเอียดลึกซึ้ง (Unsworth, 1986) รวมทั้งเสนอความรู้ใหม่ ๆ ทางการทหาร เป็นสื่อให้ทหารแต่ละเหล่าทัพสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ และยังช่วยให้ประชาชนโดยทั่วไปได้รับรู้ถึงความรับผิดชอบ บทบาทหน้าที่และกิจกรรมของกองทัพในการปกป้องผลประโยชน์แห่งชาติ (กองบัญชาการทหารสูงสุด, 2525) เปิดโอกาสให้ประชาชนได้ช่วยเหลือ ให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทัพหรือของประเทศ ซึ่งนับเป็นสถานการณ์ที่พึงประสงค์

อย่างยิ่งในสังคมประชาธิปไตยที่ประชาชนควรมีส่วนร่วม หรือรับรู้ในกิจการทุกอย่างของรัฐ (Kellough and Gomez, 1989) วารสารทางการทหารเป็นสื่อที่จะช่วยส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างทหารและพลเรือน ก่อให้เกิดความสามัคคีภายในชาติเป็นส่วนรวม และยังเป็นสื่อช่วยในการศึกษาค้นคว้าวิจัยของข้าราชการ ทั้งฝ่ายทหารและพลเรือนที่ศึกษาอยู่ในสถาบันการศึกษาวิชาการทหารในหลายสถาบันและหลายระดับ รวมทั้งนักศึกษาและนักวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์หลายสาขาที่ต้องใช้วารสารทางการทหารในการค้นคว้าวิจัยหรือทดสอบสมมุติฐานของการวิจัยอีกด้วย

ในด้านการผลิตวารสารทางการทหาร นอกจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่สังกัดกระทรวงกลาโหม จะเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญแล้ว หน่วยงานภาครัฐบาลอื่น ๆ หน่วยงานภาคเอกชน สมาคมหรือองค์การทางการทหารก็ยังเป็นแหล่งผลิตอีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ในการผลิตวารสารทางการทหารนั้น ผู้ผลิตแต่ละแห่งมีวัตถุประสงค์และความพร้อมในการผลิตต่างกัน จะเห็นว่าวารสารบางชื่อผลิตต่อเนื่องมาเป็นเวลานาน ในขณะที่วารสารบางชื่อประสบปัญหาในการดำเนินการผลิต ทำให้ต้องล้มเลิกการผลิตไป วารสารบางชื่อไม่สามารถออกได้ตรงตามกำหนดออก บางชื่อหยุดการผลิตไปชั่วคราว หรือมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกำหนดออก จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดทำวารสาร พบว่าการจัดทำวารสารมีปัญหาและอุปสรรคคล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาขาดแคลนงบประมาณ ขาดผู้เขียนบทความที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ (มารศรี ศิวลักษณ์, 2518; พรหมพิมล กุลบุญ และ ชลธิชา สุทธิรินทร์กุล, 2525) ปัญหาด้านการตลาด การเผยแพร่ และปัญหาค่าใช้จ่ายในการผลิตสูง (Judge, 1989) ปัญหาการขาดแคลนบทความที่จะนำมาลง ปัญหาบรรณาธิการมีงานประจำมาก ไม่มีเวลาพอที่จะทำวารสารได้เต็มที่ ปัญหาต้นฉบับที่ได้รับไม่ได้มาตรฐาน ขาดความสมบูรณ์ (ณัฐธา รัตนกนกพร, 2537) นอกจากนี้แล้ว วารสารบางชื่อมีปัญหาเรื่องผู้จัดทำ กล่าวคือ มีการเปลี่ยนแปลงผู้รับผิดชอบในการจัดทำบ่อย ผู้จัดทำต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่ประจำ นอกเหนือจากการจัดทำวารสาร ทำให้ไม่มีเวลาเต็มที่ในการจัดทำ และมีวารสารหลายชื่อที่บรรณาธิการเป็นโดยตำแหน่ง แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ทำหน้าที่ของบรรณาธิการ (มาลี คิชฐบรรจง, 2539)

นอกเหนือจากปัญหาของการผลิตวารสารทางการทหารดังกล่าวข้างต้น ยังพบว่า วารสารทางการทหารที่หน่วยต่าง ๆ ผลิตออกมายังกระจุกกระจายอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ ไม่ได้มีการรวบรวมรายชื่อ หรือจัดทำบรรณานุกรมวารสารทางการทหารที่สมบูรณ์ไว้ อีกทั้งห้องสมุดส่วนใหญ่ไม่ลงทะเบียนวารสารทางการทหารของห้องสมุด เนื่องจากส่วนใหญ่เป็นวารสารที่ได้รับเป็นอภินิทนาการ จึงทำให้ค้นหาข้อมูลที่สมบูรณ์เกี่ยวกับวารสารทางการทหารได้ยาก

จากความสำคัญของวารสารทางการทหาร และปัญหาที่เกิดกับวารสารทางการทหารดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดหาบทความลงตีพิมพ์ในวารสารทางการทหาร จึงสนใจที่จะศึกษาการผลิตวารสารทางการทหาร โดยจะศึกษาในด้านแหล่งผลิต วัตถุประสงค์ในการผลิต ประเภทของวารสาร กำหนดออก เนื้อหาวิชา กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย วิธีการเผยแพร่ การดำเนินการผลิต และปัญหาในการผลิต เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางสำหรับบรรณาธิการห้องสมุดทหาร และห้องสมุดอื่น ๆ ในการจัดหาวารสารทางการทหาร เพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้ในการเข้าถึงวารสารทางการทหาร ได้สะดวกรวดเร็วขึ้น และเป็นแนวทางสำหรับผู้ผลิตในการจัดทำ และปรับปรุงคุณภาพของวารสารทางการทหารต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษา

1. วารสารทางการทหารที่จัดพิมพ์ และเผยแพร่ในประเทศไทย ในด้านแหล่งผลิต วัตถุประสงค์ในการผลิต ประเภทของวารสาร กำหนดออก เนื้อหาวิชา กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย และวิธีการเผยแพร่
2. แหล่งผลิตวารสารทางการทหารในด้านการดำเนินการผลิตและปัญหาในการดำเนินการผลิต

สมมุติฐาน

งานวิจัยนี้มุ่งทดสอบสมมุติฐาน ดังนี้

1. วารสารทางการทหารส่วนใหญ่ผลิตโดยหน่วยงานราชการ
2. วารสารทางการทหารที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นวารสารกึ่งวิชาการ มีกลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย คือ กลุ่มข้าราชการทหาร และมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทหารทั่วไป
3. วารสารส่วนใหญ่เผยแพร่โดยวิธีการแจกเป็นอนินันท์นาการ
4. ปัญหาในการผลิตวารสารทางการทหารส่วนใหญ่คือ การขาดแคลนผู้เขียนบทความ

ขอบเขตของการวิจัย

1. วารสารทางการแพทย์ที่รวบรวมและนำมาศึกษาในครั้งนี้เป็นวารสารทางการแพทย์ซึ่งยังคงผลิตอยู่ในปัจจุบัน โดยสำรวจรายชื่อวารสารจากตัวเล่มที่เผยแพร่อยู่ในห้องสมุดสังกัดกระทรวงกลาโหม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในกรุงเทพมหานคร และหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 25 แห่ง ดังนี้

กระทรวงกลาโหม

- 1.1 ห้องสมุดกองบัญชาการทหารสูงสุด ในกระทรวงกลาโหม
- 1.2 ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศ กองบัญชาการทหารสูงสุด
- 1.3 ห้องสมุดวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
- 1.4 ห้องสมุดวิทยาลัยเสนาธิการทหาร
- 1.5 ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารบกชั้นสูง
- 1.6 ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง
- 1.7 ห้องสมุดวิทยาลัยการทัพอากาศ
- 1.8 ห้องสมุดโรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศ
- 1.9 ห้องสมุดโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า
- 1.10 ห้องสมุดโรงเรียนนายเรือ
- 1.11 ห้องสมุดโรงเรียนนายเรืออากาศ
- 1.12 ห้องสมุดโรงเรียนเตรียมทหาร
- 1.13 ห้องสมุดกรมยุทธศึกษาทหารบก
- 1.14 ห้องสมุดกรมสารบรรณทหารอากาศ
- 1.15 ห้องสมุดกรมแพทย์ทหารบก
- 1.16 ห้องสมุดกรมแพทย์ทหารเรือ
- 1.17 ห้องสมุดกรมแพทย์ทหารอากาศ

สถาบันอุดมศึกษา

- 1.18 หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.19 ห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- 1.20 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

- 1.21 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 1.22 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- 1.23 สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- 1.24 สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

หอสมุดแห่งชาติ

- 1.25 กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ

ห้องสมุดสังกัดกระทรวงกลาโหมทั้ง 17 แห่ง ที่สำรวจ เป็นห้องสมุดที่มีความสำคัญของแต่ละเหล่าทัพ มีการให้บริการสารนิเทศอย่างกว้างขวาง เป็นตัวแทนของห้องสมุดทหารในการสำรวจวารสารทางการทหารที่มีเผยแพร่อยู่ในห้องสมุดทหาร ได้อย่างสมบูรณ์

สำหรับห้องสมุดคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นห้องสมุดคณะเพียงแห่งเดียวที่ครอบคลุมไว้ในการสำรวจ เนื่องจากเป็นคณะที่มีการเรียนการสอน ด้านวิชาการทหาร

นอกจากนี้ยังได้ตรวจสอบรายชื่อวารสารเพิ่มเติม จากหนังสือรวมรายชื่อวารสาร เพื่อให้วารสารทางการทหารที่ศึกษามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ในการสำรวจรายชื่อวารสารทางการทหารจากห้องสมุดทั้ง 25 แห่งดังกล่าว ได้สำรวจจากบัตรทะเบียนวารสารและจากชั้นวางวารสารของห้องสมุด

2. วารสารแต่ละชื่อที่นำมาวิเคราะห์ วิเคราะห์จากฉบับล่าสุด ย้อนหลังไป 1 ปี และในกรณีที่ได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ได้สัมภาษณ์บรรณารักษ์วารสารชื่อนั้น ๆ เพิ่มเติม

3. แหล่งผลิตวารสารทางการทหาร ศึกษาเฉพาะผู้ผลิตที่ได้รายชื่อมาจากการวิเคราะห์ตัวเล่มในข้อ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับวารสาร การผลิตวารสาร วิธีการวิเคราะห์วารสาร และการแบ่งเนื้อหาวิชาในสาขาการทหารจากหนังสือ วารสาร เอกสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

2. รวบรวมรายชื่อวารสารที่จะทำการวิเคราะห์จากห้องสมุด 25 แห่ง

3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่

3.1 แบบบันทึกข้อมูล เพื่อรวบรวมข้อมูลวารสารทางการทหาร โดยครอบคลุม ข้อมูลดังนี้ ชื่อวารสาร กำหนดออก ปีแรกที่ออก ภาษาที่พิมพ์ ชื่อหน่วยงานผู้ผลิต ประเภทของหน่วยงานผู้ผลิต วัตถุประสงค์ในการผลิต ประเภทของวารสาร กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย วิธีการเผยแพร่และเนื้อหาของวารสาร

3.2 แบบสอบถามผู้ผลิตวารสารทางการทหาร ซึ่งประกอบด้วยข้อมูล 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหารและบรรณาธิการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินการผลิตวารสารทางการทหาร

4. ทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

4.1 ทดสอบแบบบันทึกข้อมูล โดยนำแบบบันทึกข้อมูลวารสารทางการทหารที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทางการทหาร และมีประสบการณ์ในการจัดทำวารสารทางการทหารจำนวน 2 ท่าน เป็นผู้พิจารณาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ และหลังจากนั้นจึงได้นำแบบบันทึกข้อมูลไปทดลองเก็บข้อมูลกับวารสารทางการทหารที่มีในห้องสมุดกรมสารบรรณทหารอากาศจำนวน 20 ชื่อ โดยกระจายตามประเภทของวารสารทุกประเภท

4.2 ทดสอบแบบสอบถามที่สร้างขึ้น โดยนำไปทดสอบกับผู้ผลิตวารสารทางสังคมศาสตร์ จำนวน 8 ราย

5. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบบันทึกข้อมูลและแบบสอบถามเป็นเครื่องมือดังนี้

5.1 นำแบบบันทึกข้อมูลที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วมาบันทึกข้อมูลวารสารทางการทหารที่มีเผยแพร่ในห้องสมุดสังกัดกระทรวงกลาโหม ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา และหอสมุดแห่งชาติ จำนวน 25 แห่ง ตามรายชื่อที่ปรากฏในขอบเขตของการวิจัยข้อ 1

5.2 ส่งแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้แก่บรรณาธิการวารสารทางการทหารซึ่งได้รายชื่อและที่อยู่จากการวิเคราะห์ตัวเล่มวารสารทางการทหาร โดยจัดส่งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

6. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกข้อมูล และแบบสอบถามโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

7. รายงานผลการวิเคราะห์ข้อมูล

8. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางแก่ห้องสมุดทหารและห้องสมุดอื่น ๆ ในการจัดหาวารสารทางการทหาร
2. ได้บรรณานุกรมวารสารทางการทหาร ซึ่งจะเป็ประโยชน์สำหรับบรรณารักษ์ในการให้บริการสารนิเทศเกี่ยวกับวารสารทางการทหาร และจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ในการเข้าถึงวารสารทางการทหาร ได้สะดวกรวดเร็วขึ้น
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้จัดทำวารสารทางการทหารในการปรับปรุงการผลิตวารสารในสาขานี้

คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

วารสาร (Periodicals) หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่ออกเป็นระยะ มีกำหนดออกแน่นอน ตั้งใจออกต่อเนื่องตลอดไป แต่ละฉบับในชุดใช้ชื่อเรื่องเดียวกัน และมีหมายเลขประจำฉบับหรือวันเดือนปีกำกับ ทั้งนี้ไม่รวมรายงานการประชุมวิชาการ เอกสารการประชุมวิชาการ บันทึกความจำของสมาคม หนังสือชุดที่มีหมายเลขเรียงลำดับและรายงานประจำปี

วารสารทางการทหาร หมายถึง วารสารที่เสนอบทความเกี่ยวกับเรื่องราว แนวความคิด หลักการปฏิบัติและกิจกรรมของทหาร เช่น หลักการสงคราม การจัดดินแดน ความมั่นคงแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ ยุทธวิธี การวางแผนทางทหาร ยุทธการและการข่าวกรอง การกำลังพล การส่งกำลังบำรุง สังคมจิตวิทยา อาวุธยุทโธปกรณ์ การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีการทหาร และการบริหารและการจัดองค์กร เป็นต้น

ประเภทของวารสาร หมายถึง การแบ่งกลุ่มวารสารตามลักษณะการเสนอเนื้อหา ซึ่งในงานวิจัยนี้ แบ่งวารสารเป็น 5 ประเภท ได้แก่ วารสารวิชาการ วารสารกึ่งวิชาการ วารสารประชาสัมพันธ์ วารสารข่าว และหนังสือพิมพ์

1. วารสารวิชาการ หมายถึง วารสารที่จัดทำขึ้นเพื่อเสนอเนื้อหาสาระทางวิชาการเป็นสำคัญ มุ่งเสนอบทความวิชาการและบทความวิจัยเป็นหลัก บทความที่ดีพิมพ์เป็นบทความที่มีวิธีการเสนอเนื้อหาอย่างเป็นทางการ และมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

2. วารสารกึ่งวิชาการ หมายถึง วารสารที่มุ่งเสนอเนื้อหาในลักษณะของบทความกึ่งวิชาการเป็นส่วนใหญ่ แต่ในบางครั้งอาจเสนอบทความวิชาการร่วมด้วย บทความอาจมีการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล หรือไม่มีการอ้างอิงก็ได้ มีลักษณะของการแสดงความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เขียน

3. วารสารประชาสัมพันธ์ หมายถึง วารสารที่องค์กร สถาบัน หรือหน่วยงานที่เป็นเจ้าของจัดทำขึ้น มุ่งเสนอข่าวสารใหม่ ๆ ความเคลื่อนไหว รายงานความก้าวหน้า ความสำเร็จ และผลงานกิจกรรมของหน่วยงาน อาจประกอบด้วยบทความที่น่าสนใจ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์สื่อสารระหว่างหน่วยงานกับพนักงาน ลูกค้า ผู้ใช้บริการ ลูกค้า การใช้ชื่อวารสารประเภทนี้อาจขึ้นต้นด้วย ข่าว ข่าวสาร จดหมายข่าว จุลสาร เป็นต้น

4. วารสารข่าว หมายถึง วารสารที่รวบรวมข่าวที่เกยตีพิมพ์เผยแพร่ในหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ หรือข่าวที่หน่วยงานจัดทำขึ้น มีวิธีการเสนอที่ต่างจากหนังสือพิมพ์ โดยมีวิธีการเขียนแบบสรุปข่าว อธิบายข่าว และหมายรวมถึงรายงานข้อมูลในรูปของตาราง สถิติ ตัวเลข

5. หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มุ่งเสนอข่าวปัจจุบัน และข่าวที่ทันต่อเหตุการณ์เป็นหลัก และอาจมีบทความในเนื้อหาต่าง ๆ ด้วย ส่วนใหญ่มีกำหนดออกเป็นรายวัน

กลุ่มผู้ใช้เป้าหมาย หมายถึง กลุ่มผู้ใช้วารสารทางการทหาร แบ่งเป็น 10 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มนักบริหาร นักวางแผน
2. กลุ่มนักวิชาการ นักวิจัย อาจารย์
3. กลุ่มทหารประจำการ (ข้าราชการทหาร)
4. กลุ่มทหารนอกประจำการ
5. กลุ่มทหารกองประจำการ (ทหารเกณฑ์)
6. กลุ่มนักเรียนทหาร
7. กลุ่มนักศึกษาวิชาทหาร
8. กลุ่มนิสิต นักศึกษา นักเรียน
9. กลุ่มประชาชนทั่วไป
10. กลุ่มอื่น ๆ

แหล่งผลิต หมายถึง หน่วยงานผู้ผลิตวารสารทางการทหาร ซึ่งจำแนกเป็นหน่วยงานภาครัฐบาล หน่วยงานภาคเอกชน สมาคมหรือองค์การ

วิธีการเผยแพร่ หมายถึง การเผยแพร่วารสารโดยวิธีการบอกรับเป็นสมาชิก การจำหน่ายปลีก แลกเปลี่ยนและแจกเป็นอภินันทนาการ

การดำเนินการผลิต หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตวารสาร ตั้งแต่การกำหนดผู้รับผิดชอบในการผลิต การจัดหาบทความ การคัดเลือกบทความ การตรวจแก้ต้นฉบับ การพิสูจน์อักษร จนถึงการจัดพิมพ์วารสารออกเป็นรูปเล่ม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย